

VOETNOTAS

Drakenstein Heemkring | Paarl Argief | Hoofstraat 214

Lees binne

Die kopiëringpers	1
Goud! Goud! Goud!	5
Slegte skuld	6
Van der Poel Plein	8
Natal wheelwrights9

Stay in touch

Website:
www.drakensteinheemkring.co.za

Facebook:
facebook.com/heemkring

Blog:
wordpress.oudewoning.com

Address:
214 Main St, Paarl

Hours:
Wednesdays 10am - 12pm
By appointment

Die kopiëringpers en die Van Niekerk Versameling

Die Drakenstein Heemkring het 'n baie ou kopiëringpers wat deel is van die Van Niekerk Versameling. Johann Claassen het meer gaan uitvind oor hierdie voorloper van die hedendaagse skandeerder.

Die kopiëringpers is 'n belangrike deel van die Van Niekerk Versameling. Dit is 'n voorloper van die hedendaagse skandeerder. Die pers is gebruik vir die kopiëring van dokumente en is 'n belangrike deel van die geskiedenis van die Drakenstein Heemkring. Die pers is gebruik vir die kopiëring van dokumente en is 'n belangrike deel van die geskiedenis van die Drakenstein Heemkring.

Die pers is gebruik vir die kopiëring van dokumente en is 'n belangrike deel van die geskiedenis van die Drakenstein Heemkring. Die pers is gebruik vir die kopiëring van dokumente en is 'n belangrike deel van die geskiedenis van die Drakenstein Heemkring.

Die pers is gebruik vir die kopiëring van dokumente en is 'n belangrike deel van die geskiedenis van die Drakenstein Heemkring. Die pers is gebruik vir die kopiëring van dokumente en is 'n belangrike deel van die geskiedenis van die Drakenstein Heemkring.

Die pers is gebruik vir die kopiëring van dokumente en is 'n belangrike deel van die geskiedenis van die Drakenstein Heemkring. Die pers is gebruik vir die kopiëring van dokumente en is 'n belangrike deel van die geskiedenis van die Drakenstein Heemkring.

is dan alles in die pers geplaas, die regte hoeveelheid druk is toegepas, en in die pers vir 'n rukkie gelaat. Dit was maar ervaring wat geleer het hoe lank die velle in die pers gelaat moes word. As daar onsekerheid was oor hierdie punt, is die pers losgeskroef en 'n hoek van die brief is opgelig vanaf die sneespapier om die kopie te toets.

Indien meer as een kopie van 'n item nodig was, is die vereiste aantal sneespapier velle gebruik, maar die kladpapier moes dienooreenkomstig klammer gemaak word.

As verskillende briewe terselfdertyd gekopieer moes word, was die prosedure soos volg: olie vel, kladpapier, sneespapier, brief, kladpapier, sneespapier, brief, ensovoorts, met 'n olie vel na die laaste brief wat gekopieer staan te word.

In 1780, het die stoomenjin uitvinder, James Watt, 'n Britse patent vir brief kopiëring perse verkry wat die firma James Watt & Co in daardie jaar begin vervaardig het.

Die patent illustrasies sluit in 'n pers met twee opponerende rollers, soos die wringer op 'n ou wasmasjien, en 'n tweede model met 'n skroef meganisme soos die een in die foto regs onder.

Hoewel die kopiëring pers nie in algemene gebruik in kantore was voor 1840 nie, is dit teen die einde van 1840 redelik algemeen gebruik met 'n verskeidenheid van skroef- en hefboom meganismes om uitgaande korrespondensie te kopieer.

Van Niekerk se briewe aan Lord Milner

Dit sou dan hierdie uitgerekte proses wees wat Diederik Johannes Van Niekerk (1866-1936) en sy broers van Prieska gebruik het om ten minste twee briewe aan hoë kommissaris (Lord) Milner (onder andere goewerneur van die Kaapkolonie), onderskeidelik op 19 Desember 1901 en 27 April 1903, te kopieer vir afskrifte vir hulle eie rekords.

Hierdie twee briewe is deel van 2000 briewe wat in twee uitgaande briewe-boeke gebind is en bewaar word by die Drakenstein Heemkring. 'n Derde een word bewaar by die Kaapse Argiefbewaarplek. Alles deel van die groot Van Niekerk versameling wat wag om in diepte nagevors te word.

James Watt & Co se rolpers

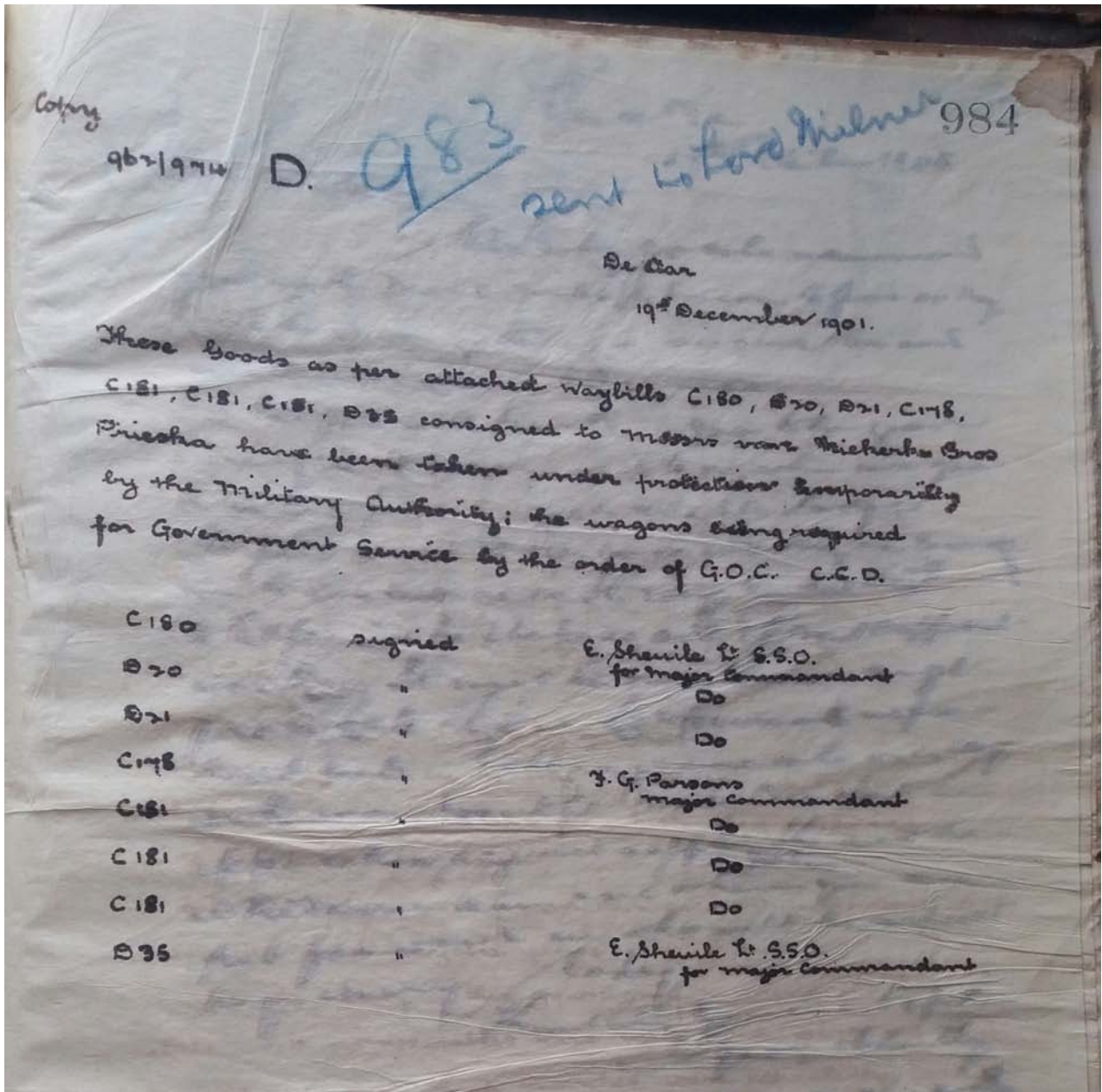

James Watt & Co se pers met 'n skroefmeganisme.

Vragbrief 1901

In die eerste brief gedateer 19 Desember 1901 skryf hy (of sy klerk) aan Milner en heg vragbriewe aan vir waens wat hulle aan die regering gelewer het vir diens.

Dit dien gemeld te word dat, soos in die geval met die huidige regering, die destydse Britse regering ook besigheid gedoen het met die gewone burgers en hul besighede. Veral in die Anglo-Boereoorlog is daar swaar gesteun op die verskaffing van ry- en pakkdiere deur die burgery. Hulle is wel vergoed daarvoor maar, soos dit ook uit hierdie korrespondensie blyk, is die verskaffers nie vinnig genoeg vergoed vir hulle dienste of produkte nie.

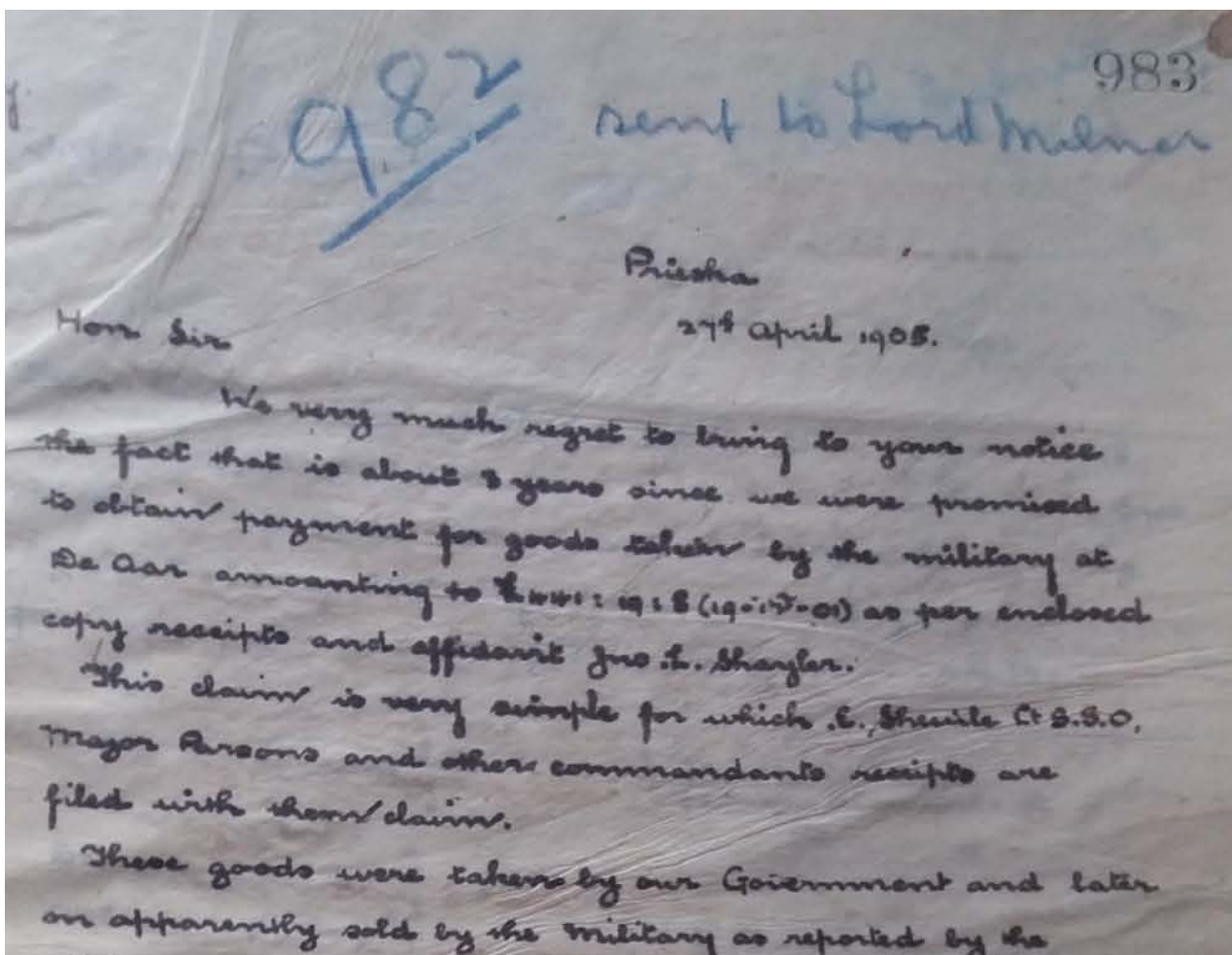

“De Aar, 19th December 1901
These Goods as per attached Waybills consigned to Van Niekerk Bros Prieska ... the wagons being required for Government Service ... signed E Shevile Lt SSO ... signed FG Parsons for Major Commandant”

Brief aan Milner 1903

In die tweede brief gedateer 27 April 1903 skryf hulle weer aan Milner oor 'n reeks betalings wat uitstaande is sedert 1901 en wat verskuldig is aan die Van Niekerk broers. Die skrywer wys daarop dat die [Kaapse] rebelle en ander ongewenste persone (die sogenaamde undesirables gedurende die ABO) reeds lank terug betaling ontvang het maar dat hulle nog niks ontvang het nie. Voorts beweer hulle dat hulle drie takke 'repeatedly looted and damaged, our people arrested, badly treated and hated to this very day by the pro Boers on account of our loyalty to his majesty and beloved King.' Hieruit kan mens dus ook aflei dat die Van Niekerk broers aanhangers van die Britse Kroon was.

Die brief word afgesluit deur te vra vir onmiddellike betaling met inbegrepe van die betaling van rente teen 'n koers van 6% met ingang van 1 Januarie 1903.

"Prieska, 27th April 1903

We very much regret to bring to your notice the fact that is about 3 years since we were promised to obtain payment for goods taken by the military at De Aar ... Our three branches were repeatedly looted and damaged, all our people arrested, badly treated and hated to this very day on account of our loyalty to His Majesty our beloved King. Seeing that we have had such considerable losses besides this we were only compensated at half the actual cost ... "

To the Paymaster, London, signed Van Niekerk Bros.

Bronne:

Drakenstein Heemkring

www.wikipedia.org

Goud! Goud! Goud!

Teen die einde van die 19de eeu het die goudkoors in Suider-Afrika hooggeeloop. Ook in die Paarl het mense intens belanggestel in die goudprys, aandele gekoop in goudmyne en sindikate gevorm om myne te koop. Christi Els het gaan ondersoek instel.

In 1886, 130 jaar gelede, het daar op die plaas Langlaagte in die ou Transvaal, een Sondag in Maart 'n Australiese prospekteerder op 'n klipperige rif afgekom in die Witwatersrand omgewing, waar daar reeds vanaf 1884 goudmynbedrywighede aan die gang was. Hierdie kliprif het geblyk die Hoofrif van die Witwatersrandse goudriwwe te wees.

Baie gou het die nuus versprei en het fortuinsoekers in 'n goudstormloop van oor die hele wêreld gestroom na hierdie nuwe Eldorado. Hierdie prospekteerders het te voet, te perd en per wa gereis, want die treinspoor van die Kaap het op daardie stadium net tot Kimberley geloop.

Hier in die Drakensteinvallei het die goudstormloop nie onopgemerk verby gegaan nie en baie gou het advertensies begin verskyn met verwysings na die goudvelde.

Bronne:

Het Paarl District Advertentieblad, 1886

Paarl District Advertiser, 1886

Die Drakenstein Heemkring ontvang graag bydraes vir *Voetnotas*. Kontak ons gerus vir meer besonderhede (info@drakensteinheemkring.co.za)

SLEGTE SKULD

Ou koerante kan waardevolle inligting bied oor mense, gebruike en lewensomstandighede. Die nadraai van die goudstormloop was dat spekulereers soms baie geld verloor het. Besighede het slegte beleggings gemaak, banke was roekeloos, mense kon hulle skuld nie betaal nie ... Die Paarl Bank is in 1891 gelikwieder. Paarl se wamakers en verskaffers het 'n bloeityd beleef, maar het later ook geskukkel met rekeninge wat nie betaal is nie, of het self skuld gemaak om uit te brei, of mense te veel krediet gegee. Die volgende is uittreksels van hofsake uit die Paarl District Advertiser in Januarie 1891.

Donderdag, 8 Jan. Jakobus Boonzaaier was gedagvaard tot betaling van £6 zijnde voor twee karpaarden, verschuldigd aan **Christiaan Marais**. De heer Perold voor eischer. Gedaagde in persoon, die algehele ontkenning pleitte. Na een geduldig getuigenverhoor werd ten laaste schuld bewezen. Uitspraak: de rekening te betalen met de onkosten. [PDA 10/1/1891]

Donderdag, 8 Jan. Mattyse was gedagvaard door **JJW Arnold** tot betaling eener som van £2 14s, zijnde voor 6 maanden karhuur. De heer Perold voor eischer. Gedaagde afwezig. Provisioneel vonnis met kosten. [PDA 10/1/1891]

Maandag, 12 Jan. Arendse was gedagvaard door **Van Bleek**, om redenen op te geven waarom hij geen vonnis zal ontvangen om op gijzeling gevangen gezet te worden. Het bleek dat hij reeds in April laatstleden vonnis tegen zicht gekregen had tot betaling van £4 11s 1d en tot op heden had hij nog niets aan de afbetaling gedaan. De heer AJ de Villiers voor eischer. Gedaagde in persoon, welke beloofde wekelijks een som te betalen van 7s 6d. Uitspraak, geregeld elken Zaterdag te betalen of anders in den tronk. [PDA 14/1/1891]

Maandag, 12 Jan. A Ringquest¹ was gedagvaard door **PB de Ville²** voor de som van £2 10s. De heer AJ de Villiers voor eischer. Gedaagde in persoon, en erkende de schuld. Vonnis, om te betalen, met de kosten. [PDA 14/1/1891]

Maandag, 12 Jan. W Elliot was gedagvaard door **PB de Ville³** tot betaling eener som van £8, verschuldigd op de koop van paarden. De heer AJ de Villiers voor eischer. Gedaagde in persoon, de schuld erkende. Uitspraak, vonnis om te betalen, met de kosten. [PDA 14/1/1891]

Maandag, 12 Jan. PC le Roux was gedagvaard door den heer **JS de Villiers** (AMz), als Bestuurder der **WP Bank**, Paarl, tot betaling eener som van £236 1s 3d, zijnde het bedrag eener wissel, door hem geendosseerd, en als schuldenaren ondertekend door SJ van der Spuy Jr en DJ de Villiers, en waaraan 500 Middel Vlei shares als securiteit gehecht waren. De heer R Wahl voor eischer. Gedaagde afwezig. Uitspraak: Provisioneel vonnis met de kosten. [PDA 17/1/1891]

Maandag, 12 Jan. J de Lange was gedagvaard door de firma **JS Marais & Co** tot betaling van £22 12s 6d, zijnde het de balans eener rekening voor gekochte goederen. De heer Perold voor eischer. Gedaagde in persoon, die schuld erkende. Uitspraak: Vonnis met kosten. [PDA 17/1/1891]

Donderdag, 15 Jan. C Derksen⁴ was gedagvaard door den heer **JS de Villiers** AMz, bestuurder der **WP Bank**, Paarl, tot betaling eener som van £235 18s, zijnde het de balans eener wissel, verschuldigd aan de Bestuurder der WP Bank en door hem en **PB de Ville Sr⁵**, als gezamenlijke schuldenaren ondertekend. 1,000 Blue Skys aandelen waren aan deze wissel als securiteit gehecht. De heer R Wahl voor eischer. Gedaagde afwezig. Provisioneel vonnis met kosten. [PDA 17/1/1891]

Maandag, 19 Jan. J Samson was gedagvaard door **Moll & Co⁶** tot betaling van £34 1s 6d voor goederen verkocht en geleverd. De heer R Wahl voor eischer. Gedaagde afwezig. Provisioneel vonnis met kosten. [PDA 21/1/1891]

Maandag, 19 Jan. D Sleigh was gedagvaard door de heeren **Frater & Mossop⁷** tot betaling van £4 17s 6d zijnde voor huishuur. De heer R Wahl voor

¹ Moontlik Adriaan Rinquest, wielmaker

² Pieter Bernhardus de Ville was een van die Paarl se grootste wamakers. Hy was ook een van die direkteure van die Paarl Bank.

³ Pieter Bernhardus de Ville, wamaker

⁴ Moontlik Cornelius Derksen, wa-skilder, wielmaker, en tuiemaker

⁵ Pieter Bernhardus de Ville, wamaker

⁶ Algemene handelaars

⁷ Paarl Wool Washers in Suider Paarl

eischer. Gedaagde in persoon, en erkende de schuld. Vonnis met kosten. [PDA 21/1/1891]

*Maandag, 19 Jan. Andries L v d Spuy*⁸ was gedagvaard door **DJ Rossouw**⁹ tot betaling van £78 8s 3d zijnde het de balans op eene rekening, groot £105 10s voor gekochte schapen en bokken. De heer R Wahl voor eischer. Gedaagde afwezig. Provisioneel vonnis met kosten. [PDA 21/1/1891]

Maandag, 19 Jan. D de Roock was gedagvaard door **JS Marais**¹⁰ tot betaling van 7s 6d voor goederen gekocht en geleverd. De heer Enslin voor eischer. Gedaagde in persoon, en erkende de schuld. Vonnis met kosten. [PDA 21/1/1891]

Maandag, 19 Jan. WJ Bosman Wz was gedagvaard door **NJ Malherbe** tot betaling van £1 16s 5d zijnds voor goederen gekocht en geleverd. De heer Enslin voor eischer. Gedaagde in persoon, erkende de schuld. Vonnis met kosten. [PDA 21/1/1891]

Maandag, 19 Jan. RW Murray was gedagvaard door de Liquidatoren der **Paarl Bank**¹¹ tot betaling van een wissel groot £38 en waarvan reeds £18 was afbetaald, verschuldigd aan **PB de Ville**¹². De heer JH Neethling voor eischers. Gedaagde afwezig. Provisioneel vonnis met kosten. [PDA 21/1/1891]

Maandag, 26 Jan. PA Goosen was gedagvaard door de Liquidatoren der **Paarl Bank** tot betaling van eener wissel groot £12 door hem geendosseerd en door **PN Lategan**¹³ als schuldenaar geteekend. De heer Neethling voor eischer. Gedaagde afwezig. Provisioneel vonnis met kosten. [PDA 28/1/1891]

*Maandag, 26 Jan. PE Hauman*¹⁴ was gedagvaard door de Liquidatoren der **Paarl Bank** tot betaling eener wissel groot £50. De heer Neethling voor eischers. Gedaagde in persoon, die de schuld erkende maar zeide in November een vernieuwing gevraagd te hebben, maar de directie wilde het niet toestaan. Vonnis tot betaling met kosten. [PDA 28/1/1891]

Maandag, 26 Jan. Adriaan Theunissen was gedagvaard door den heer **H van der Spuy** om redenen op te geven waarom hij niet de aan hem verschuldigde £2 8s 11d zou betalen of anders op gijzeling gevangen gezet worden. De heer Enslin

voor eischer. Gedaagde in persoon, die de schuld erkende, maar tevens verklaarde niet in staat te zijn iets af te betalen. De heer Enslin: "Gedaagde heeft drie maanden geleden beloofd 2s 6d per week te betalen. Dit heeft hij twee maal gedaan en later verder niets van zich hooren. Gedaagde: "Ik kan niets betalen, zelfs niet 1s." De Magistraat: "Dan zal je moeten kiezen. Mijn vonnis is 2s 6d per week af te betalen of anders 1 maand op gijzeling gevangen". [PDA 28/1/1891]

Maandag, 26 Jan. Cupido Alexander was gedagvaard door **IJ de Villiers** tot betaling van £8 15s 6d zijnde voor een kar en een paar veldschoenen door hem gekocht in 1885. De heer Enslin voor eischer. De heer DJA van der Spuy voor gedaagde die pleit inleverde 1) tegen de dagvaarding als onjuist, de handel was niet geweest in 1885 maar in 1880; ten 2) pleitte hij verjaring; ten 3) dat de som al lang was betaald. Cupido Alexander zeide dat hij de kar gekocht had toen hij bezig was om baksteen te vormen, waarmede het Stadhuis gebouwd is. Rudolf Dramat wist van de koop der kar, dit was een jaar voor zijn huwelijk, en hij was nu al 9 jaren getrouwd. **Abel Alexander** gaf ook duidelijk bewijzen dat de kar gekocht was toen het Stadhuis gebouwd werd. De hoofdkonstabel verklaarde dat het Stadhuis gebouwd was in 1881. Voor de eisch werd opgeroepen IJ de Villiers, maar zijn getuigenis was zoo zwak, dat hij niet in staat was de verklaring der vorige getuigen omver te werpen. Het was duidelijk dat de koop voor 1885 geschied was. uitspraak absolutie met verlof om weder een nieuwe dagvaarding uit te vaardigen. Eischer moest echter de kosten betalen. [PDA 28/1/1891]

Donderdag, 29 Jan. F Abrahams was gedagvaard door **MF Lotter** tot betaling van £18 6s 8d, zijnde de balans eener rekening aan hem verschuldigd, voor goederen gekocht en geleverd. De heer Enslin voor eischer. De heer Perold voor gedaagde, welke objecties maakte tegen een fout in de rekening en vervolgens beloofde om £2 per maand te betalen. Uitspraak: vonnis tot betaling van £16 14s 4d met de kosten. [PDA 31/1/1891]

© Marguerite Lombard

⁸ Moontlik Van der Spuy Bros, algemene handelaars

⁹ Moontlik Daniel Johannes Rossouw, tuiemaker

¹⁰ Moontlik JS Marais & Co, afslaers

¹¹ Die Paarl District Advertiser van 18 Januarie 1891 lys die volgende as direkteure: JA Bernhadi (voorsitter), J Bignaut, PH de Ville, FJ Hugo, Gideon Joubbert, PC le Roux, GJ Malherbe, AJ Marais en SV van Niekier. JJF le Roux was toe die kassier.

¹² Pieter Bernhardus de Ville, wamaker

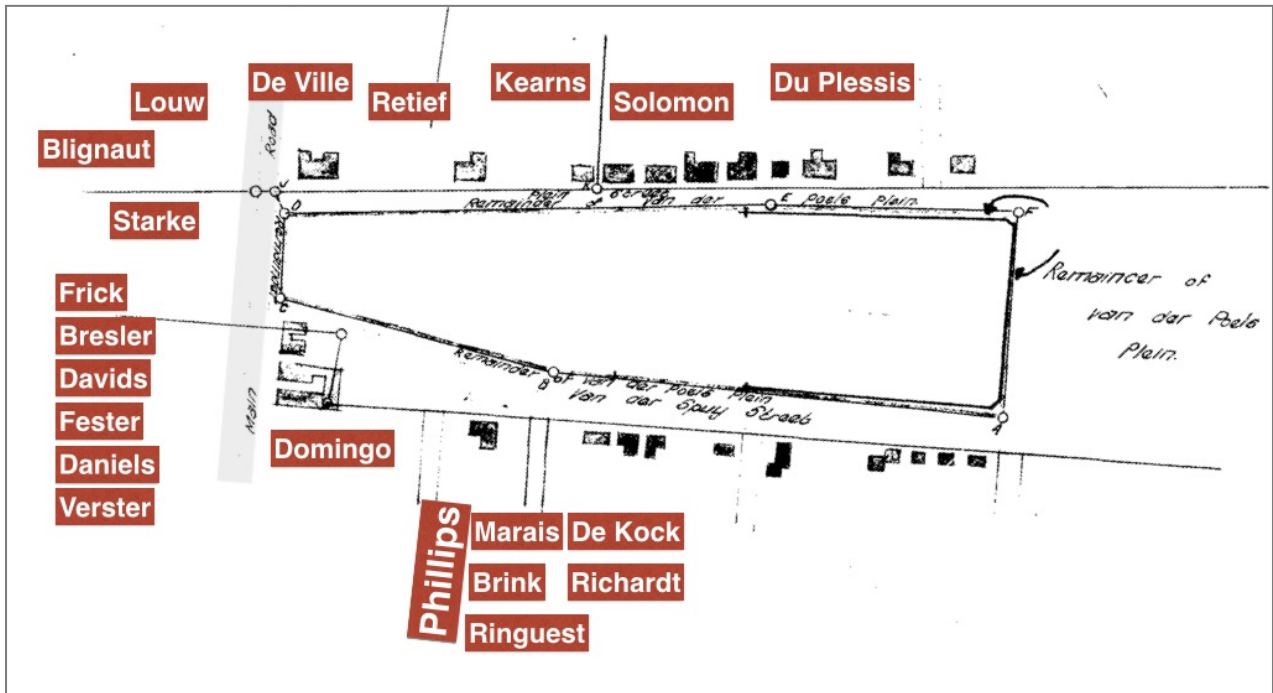
¹³ Moontlik Petrus Nicolaas Lategan, St Martin, Agter Paarl

¹⁴ Moontlik Pieter Edward Hauman, La Brie, Franschoek

Ken ons wamakers

Van der Poel-plein se wamakers

Die volgende is 'n uittreksel van 'n navorsingsprojek waaraan die Drakenstein Heemkring tans werk. Die doel van die projek is om 'n meer in diepte beeld van die dorp se wamakers, wielmakers, grof- en hoefsmede, bekleders en skilders te kry.

Sou mens vra “Hoeveel wamakers het die Paarl eintlik gehad?” sou die meeste mense tussen vyf en tien skat, op die meeste twintig. Op ons databasis het ons reeds meer as 700 name. Hierdie getal sluit in die wielmakers, tuiemakers, skilders en bekleders. Grof- en hoefsmede het ons slegs bygevoeg indien die persoon pertinent sy verbondenheid aan die wabedryf gestel het.

Die name is hoofsaaklik van uit die beskikbare stemregisters van die 1880s en 1890s gekry, asook een stel van die 1930s. Dus is ons getal van 700 slegs die name van mense wat stem-geregtig was, en dit is heel moontlik en waarskynlik dat daar heelwat meer mense, veral gewone arbeiders, ook betrokke was.

Die tweede tema wat duidelik geword het, was dat die wamakers se besighede dikwels langs besige paaie, en naby uitspanne of driwwe was. In die dae toe die Paarl se hoofstraat langs Meulstraat geloop het, het baie van die wamakers hulle daar gevestig. In die 1880s en 1890s was daar 'n groot konsentrasie wamakers in Markstraat met sy

aangrensende plein en uitspan naby die rivier by die Kalkoentjiesdrif. So ook was daar wamakers in Lady Grey, Optenhorst-, Sanddrift- en Pleinstraat. In Lady Grey Straat was daar 'n brug oor die Bergrivier, en die ander drie was almal naby driwwe wat in die somermaande waens en karre toegelaat het om die Bergrivier te oorkruis.

In Noorder Paarl was daar 'n groot uitspan tussen wat vandag bekend staan as Hospitaal en Pleinstraat. Min het van die Van der Poel-uitspan oorgebly, behalwe die klein gedeelte aan die bokant van die Hoofstraat. Kyk mens na eiendomsbesit in die omgewing van Van der Poelplein is heelwat van die mense bekende wamakers. Navorsing oor die ontwikkeling van die dorpsere in hierdie omgewing sal mens 'n duideliker prentjie gee oor die wabedryf; en moonlik ook meer van die minder bekende name oplewer. Dit wil egter op hierdie stadium voorkom as of baie van die besighede vanuit woonerwe bedryf is, en dat die bedryf tot laat in die negentiende eeu nog uit gespesialiseerde vakmanne bestaan het eerder as anonieme fabriekswerkers.

© Marguerite Lombard

Cape wagon industry and competition from innovative Natal wheelwrights

The following letter was written by JC Silberbauer, a resident of Rondebosch, to the editor of the Paarl District Advertiser. The letter was published 9 January 1889, and provides some insights into the wagon industry. At the time phylloxera was destroying thousands of Cape vines, and such was the vibrancy of the wagon industry, that the writer advised all young men currently working on wine farms to rather seek a future in wagon manufacturing.

Dear Sir, -

The making of a Cape waggon requires the exercise of mechanical skill of no mean order, combined with real hard work and earnest application to details in both small and larger parts of the waggon or cart. No camping or duffer work can for a moment be tolerated in waggon making. And for the historic period of over two centuries, the reputation of the Bovenland waggonmakers have been unrivalled ...

Up to a comparatively recent period the waggon tracts - one could not call them roads - were enough to try the best workmanship, but when we reflect upon the mountain passes, deep rocky kloofs, full of boulders, rapid and broad rivers, and especially the months of exposure to great heats, dryness of the air, hot winds we come to realize the fact that the builder of the Cape conveyance is deserving of some special appreciative mention Traders, *tochtgangers*, explorers, travellers, hunters and ministers of religion have over and over again testified to this my assertion...

... Somehow certain Natal wheelwrights, acquainted with the art of making Cape waggons, have started large factories for waggon and cart making. They obtain the waggon wood from the Knysna by steamer at the same freight, as it is brought to Cape Town, but beyond all this they import from England and Scotland all the parts, that used to be of iron, now made of steel by the Seimons and Hessimer cheap process, so that it is lighter and stronger, than if made in the ordinary way. The parts being interchangeable, are quickly replaced, when broken. To which must be added, that they turn out admirable work...

But if the Eastern or Natal side of the Goldfields have snatched a portion of our trade away, we have still the opening of the vast interior to fall back upon. To the master waggon-makers I would suggest the expediency of deputing one of their

number qualified to do such a work, to visit Natal and their workshops, and by personal inspection, with technical knowledge, enquire into the reason why Natal is surely but steadily substituting its manufacture for that of the Cape Colony.

This inspection ought to commence in the Transvaal and then continue to Natal, returning by steamer to Cape Town, or proceeding by passenger or post cart from Natal to Kokstad and so to Queen's Town. The report of such a deputation would be invaluable to the Cape industry, now seriously threatened.

It is being said also that skilled workmen are being gradually drafted from the Cape to Natal.

Good Cape Waggons [have] for generations conveyed all merchandize to the Interior, and brought down all the produces, wool and skins.

Out of this evolved in due course the carriers Transport waggon with the improvement of the break etc. loading in stead of 3,000 lbs as a load, now 7,000 to 8,000 lbs. Instead of 7 bales of wool, now 20 bales to a load.

The Cape Cart, a splendid invention for our Cape travel, was formerly without springs. When roads were at last made, after the remarkable year of 1845, springs were added, and the Old Horsewaggon was transmuted with the springwaggon

Whilst we may not shut our eyes to the Factories of Cape Town both for waggons and carts, it is a fact the Paarl, Wellington, Stellenbosch and Worcester ... were the principal seats of those manufactories... Wellington was honorably known for many generations as Waggonmakers Valley ... no one could visit the northern parts of the Paarl, but was everywhere struck with the cheerful notes of the busy industry. The over musical clangour of the hammer and the anvil, the sharp tap of the mallet and the adze, and the whirl of moving machinery ...

Die Drakenstein Heemkring ontvang graag bydraes vir *Voetnotas*. Kontak ons gerus vir meer besonderhede (info@drakensteinheemkring.co.za)